

**VII COLLOQUIA MEDIAEVALIA
TRWAŁE WARTOŚCI ŚREDNIOWIECZA
OLSZTYN 18–19 IX 1999**

Kolejne, VII *Colloquia Mediaevalia*, odbyły się 18 i 19 września 1999 r. w Olsztynie. Zostały przygotowane i zorganizowane staraniem Instytutu Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II w Olsztynie. Miejszem obrad było gościnne Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej *Hosianum* w Olsztynie. Tematem zasadniczym naukowego spotkania VII *Colloquia Mediaevalia* było zagadnienie trwałych wartości Średniowiecza.

Przybyłych Mediewistów z uniwersytetów: Krakowa, Lublina, Łodzi, Warszawy, Poznania, Olsztyna, Konstancji i Salzburga powitał ks. prof. dr hab. Marian Borzyszkowski, dyrektor Instytutu. Słowo wstępne wygłosił ks. prof. dr hab. Alojzy Szorc, dziekan Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Program VII *Colloquia Mediaevalia* wypełniły referaty i komunikaty:

R e f e r a t y :

- Prof. dr hab. M. Markowski, PAN, Oddział Kraków: Trwałość średniowiecznej idei uniwersyteckiej.
- Prof. dr H. Kohlenberger, Universität Salzburg: Konzil und Universität am Ende des Mittelalters.
- Dr A. Fijałkowski, Uniwersytet Warszawski: Ocena wartości i przydatności pracy intelektualnej w XIII wieku — na podstawie pism Wincentego z Beauvais OP († 1264).
- O. dr hab. St. Bafia, PAT Kraków: Papież Sylwester II: doktryna o wartości natury na przełomie I i II tysiąclecia.
- Ks. prof. dr hab. M. Zahajkiewicz, KUL: Trwałe wartości średniowiecznej liturgii.
- Dr T. Wunsch, Universität Konstanz: Mittelalterliche Anfänge der Parliamentsgeschichte. Heiliges Römisches Reich und Polnisch-Litauische Union im Vergleich.
- Bp prof. dr hab. Julian Wojtkowski, UWM Olsztyn: Średniowiecze w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* 1992.

- Ks. prof. dr hab. M. Borzyszkowski, UWM Olsztyn: *Filozofia Średniowiecza* w encyklice Jana Pawła II *Fides et ratio* 1998.
- Dr E. Jung-Palczewska, Uniwersytet Łódzki: *Natura more geometrico*. Średniowiecze jako pośrednik w recepcji matematyki greckiej dla potrzeb fizyki.
- Dr M. Gensler, Uniwersytet Łódzki: *Ratio et fides*. Granice zastosowania rozumu w interpretacji prawd wiary w kwestiach kwodlibetalnych Henryka z Gandawy.
- Prof. dr hab. B. Kürbis, UAM w Poznaniu: *Słowo w kulturze Średniowiecza*.

K o m u n i k a t y

- Mgr R. Podkoński, Uniwersytet Łódzki: *Infinitas mathematicorum et theologorum*. Ujęcia nieskończoności w *Komentarzu do Sentencji* Ryszarda Kilvingtona.
- Mgr A. Gogacz, Uniwersytet Łódzki: Kryteria naukowości w koncepcji Rogera Bacona i Francisa Bacona.
- Mgr R. Kępa, Uniwersytet Łódzki: Interpretacja czy nadinterpretacja? Rozwiązanie problemu różnicy między istnieniem a istotą u Idziego Rzymianina.
- Dr J. Hochleitner, UWM Olsztyn: Funkcje średniowiecznych dzwonów jako przejaw procesu sakralizacji przestrzeni kulturowej.

Obrady i dyskusje były prowadzone w językach: polskim, niemieckim, angielskim i po łacinie.

W wygłoszonych referatach i komunikatach podejmowano tematy idei uniwersyteckiej i rozwoju instytucji demokratycznych, nauczania i liturgii, przestrzeni sakralnej. Omawiano miejsce filozofii, teologii, prawa, matematyki i fizyki w nauce Średniowiecza. Szeroko potraktowano problematykę źródeł poznania, mianowicie wiary i rozumu, ich wzajemnych relacji.

W referatach, a szczególnie w żywej dyskusji, zwracano uwagę na intelektualny i kulturalny dorobek Średniowiecza, z którego korzystają współczesne pokolenia.

Średniowiecze stanowi pomost i kontynuację od kultury grecko-rzymsko-chrześcijańskiej do naszych czasów. Trwają po dziś wypracowane przez Średniowiecze typy i formy nauczania, zwłaszcza jej najwyższa, jaką jest uniwersytet. Korzystamy również z innych instytucji, wypracowanych przez Średniowiecze, do których należą początki parlamentaryzmu. Demokracja była funkcją, nie zaś drogą dochodzenia do prawdy i okazją do narzucania stanowiska ze strony większości.

Przy omawianiu filozofii i teologii zwracano wielokrotnie uwagę, iż Średniowiecze opierało dochodzenie do prawdy o światcie na wierze i rozumie. Nie wyłączało i nie ograniczało wiary i Objawienia Bożego w poznawaniu świata. Filozofia Średniowiecza na przykładzie św. Anzelma z Canterbury i św. Tomasza z Akwinu ujmowała we właściwych proporcjach stosunek wiary do rozumu i ukazywała potrzebę rozumowego poszukiwania prawdy ostatecznej, a więc sensu istnienia i ludzkiego życia i to w wymiarze transcendentalnym. Z tego okresu pochodzi większość pojęć filozoficznych, etycznych, układ wzajemnych odniesień między wiarą i rozumem, a także koncepcja samej matematyki i niektórych

dziedzin fizyki. Tych czasów sięgają również średniowieczne tradycje słowa mówionego i pisanego. Człowiek wyrażając swą myśl przez słowo, pracując nad nim, kontynuował dzieło boskiego stworzenia w formie kultury ludzkiej. Wiele wypracowanych przez Średniowiecze pojęć teologicznych weszło do uchwał Soboru Watykańskiego II i do sformułowań Katechizmu Kościoła Katolickiego. W Średniowieczu wykształciły się również początki liturgii pastoralnej.

W sobotę, 18 września wieczorem uczestników *VII Colloquia Mediaevalia* podejmował u siebie ks. dr Jan Guzowski, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej *Hosianum* i prodziekan Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W niedzielę, 19 września obrady rozpoczęły się koncelebrowaną mszą św. w kaplicy seminarijnej pod przewodnictwem Arcybiskupa Metropolity Warmińskiego dr. Edmunda Piszczka, który wygłosił również homilię. We mszy św. modlono się za zmarłych ostatnio Mediewistów, szczególnie za ś.p. Aleksandra Gieysztorę, ks. Jerzego Wolnego, Pawła Czartoryskiego, Jerzego Zatheya, Łucję Okulicz-Kozaryn.

Następne *VIII Colloquia Mediaevalia* na temat: *Przemijanie*, zaplanowano na 15–16 IX 2001.

**VII COLLOQUIA MEDIAEVALIA,
BLEIBENDE WERTE DES MITTELALTERS
OLSZTYN 18. u.–19. IX 1999**

ZUSAMMENFASSUNG

Am 18. u.–19. September 1999 fanden die *VII. Colloquia Mediaevalia* in Olsztyn (Allenstein) statt, die vom Johann Paul II. Institut der Christlichen Kultur in Zusammenarbeit mit dem Ermländischen Priesterseminar *Hosianum* und der Theologischen Fakultät der Universität zu Olsztyn organisiert wurden.

Das Rahmenthema dieser *VII. Colloquia Mediaevalia* lautete: BLEIBENDE WERTE DES MITTELALTERS.

Während dieser Tagung wurden folgende Vorträge und Berichte gehalten:

Referate:

- Prof. Dr. habil. M. Markowski, Polnische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Kraków: Die Lebensdauer der mittelalterlichen Universitätsidee.
- Prof. Dr. H. Kohlenberger, Universität Salzburg: Konzil und Universität am Ende des Mittelalters.
- Dr. A. Fijałkowski, Universität Warszawa: Die Beurteilung des Wertes und der Brauchbarkeit der intellektuellen Arbeit im 13. Jahrhundert in den Schriften von Vincent von Beauvais OP († 1264).
- Dr. habil. St. Bafia, Päpstliche Theologische Akademie, Kraków: Die Lehrmeinung Papst Silvesters II. (Gerbert von Aurillac) über den Wert der Natur, an der Wende vom 1. zum 2. Jahrtausend.
- Prof. Dr. habil. M. Zahajkiewicz, Katholische Universität Lublin: Dauerhafte Werte der mittelalterlichen Liturgie.

- Dr. T. Wunsch, Universität Konstanz: Mittelalterliche Anfänge der Parlamentsgeschichte. Heiliges Römisches Reich und Polnisch-Litauische Union im Vergleich.
- Bischof Prof. Dr. habil. Julian Wojtkowski, Universität Olsztyn: Das Mittelalter im *Katechismus der Katholischen Kirche* von 1992.
- Prof. Dr. habil. M. Borzyszkowski, Universität Olsztyn: Die mittelalterliche Philosophie in der Enzyklika *Fides et ratio* 1998.
- Dr. E. Jung-Palczewska, Universität Łódź: *Natura more geometrico*. Das Mittelalter als Vermittler in der Rezeption der griechischen Mathematik für den Bedürfnisse der Physik.
- Dr. M. Gensler, Universität Łódź: *Ratio et fides*. Die Grenzen der Anwendung der Vernunft bei der Interpretation der Glaubenswahrheiten in den *Quodlibeta* des Heinrich von Gent.
- Prof. Dr. habil. B. Kürbis, Universität Poznań: Das Wort in der Kultur des Mittelalters.

Berichte:

- Mgr. R. Podkoński, Universität Łódź: *Infinitas mathematicorum et theologorum*. Die Auffassungen der Unendlichkeit im Kommentar zu den Sentenzen des Richard Kilvington.
- Mgr. A. Gogacz, Universität Łódź: Die Kriterien der Wissenschaftlichkeit in den Anschauungen von Roger Bacon und Francis Bacon.
- Mgr. R. Kępa, Universität Łódź: Interpretation oder Überinterpretation? Die Lösung des Problems vom Unterschied zwischen Existenz und Essenz bei Aegidius Romanus.
- Dr. J. Hochleitner, Universität Olsztyn: Die Funktion der mittelalterlichen Glocken als Symptom für den Übergang von Kulturraum zum Sakralraum.